

művésze a magyar nyelvnek; gyakran előfordul idegenszerűségei lehűtik a fenszárnyaló eszméktől a szívben élesztett lelkesedés melegét. Ifjúsági könyv is lehetne belőle, s ifjú leányok némi kihagyások és átalkítások után nagy haszonnal tanulmányozhatnák. Szerzőnknek eddigelé megjelent egyéb ifjúsági művei is, mint «Pali gyermeksége és ifjúsága» s «Az emberiség jóltevői» kitünő helyet foglalhatnak el fejlődő ifjúsági irodalmunkban, ha — kivált a nyelv szempontjából — a szükséges átdolgozásban részesülnének.

Általában véve, ha a szerző aprólékos gonddal igyekezni fog jobban tisztázni minden eszméjét s azokat mindig világos és szabatos formában kifejezni; ha óvakodni fog a túlzásoktól, melyekbe lelkesedése gyakran elragadja; ha a nemes érzések melegétől néha nagyon is exaltált gondolkozását közelebb hozza a gyakorlati élethez; ha, Aranynyal szólva, — a léghajót, hogy vakmerőn ne szálljon, csinján mérsékli; akkor a szépnek, jónak és nemesnek lelkében élő cultusával s ettől ihletett geniusával oly műveket fog létrehozni, melyek nemcsak hogy meghaladják az «et voluisse sat est» elvét, hanem maradandó becű művek lesznek nevelési irodalmunkban. Akkor az író joggal ráalkalmazhatja művének aprólékoskodó ismertetőire és szigorú, de jóakaró bírálóit, a mit, más vonatkozással, oly szépen mond jelen könyve 55-ik lapján: «Egy kis láthatatlan hibát fedezni fel a gyémántban nem nagyon hasznos műtét, de gyémántot találni a porond között sokkal hasznosabb.»

KOMÁROMY LAJOS.

VEGYESEK.

— **Comenius születésnapjának** háromszázados évfordulóját a *pozsonyi ev. theologiai akadémia* márcz. 28-án d. u. ünnepelte. A megnyitó beszédet *Vasskó Gyula*, akad. tanár, az emlékbeszédet pedig dr. *Kvacsala János*, lyceumi tanár mondta. — *Taubinger Rudolf*, theologiai hallgató felolvasta Comenius életrajzát és *Schöpflin Aladár* elszavolta Comeniushoz írt ódáját. Az akadémiai énekkar a látogatott ünnep kezdetén és végén egy chorált énekelt. — A *pozsony-városi tanítóegyesület* ugyanez nap este 7 órakor tartotta Comenius emlékünnepét. A díszülésben számos egyesületi tag, *Róth József*, kir. tanácsos és tanfelügyelő, *Fürst János* lelkész és iskolaszéki elnök, *Vasskó*, *Pukánszky*, *Stromp* theologiai akad. tanárok, dr. *Kvacsala*, lyc. tanár, sok iskolaszéki tag vett részt. Az emlékbeszédet dr. *Wagner Lajos*, főreáliskolai tanár, az egyesület alelnöke mondta, behatóan ismertetvén Comenius Orbis Pictusát és Nagy Oktatástanát. A beszédet éljenzéssel fogadták s kinyomatását elhatározták. *Róth* tanfelügyelő és *Fürst* lelkész külön-külön köszönetet mondtak az előadónak sikerült előadásáért.

— **A torda-aranyosmegyei tanítóttestület** f. hó 2-án ünnepelte *Comenius* születésének háromszázados évfordulóját. Borbély György tanár alapos tanulmányt olvasott fel, melyben Comeniust, mint vallása buzgó püspökét, s mint a nagy pädagog-reformátort — összehasonlítva magyar kortársaival — mutatta be. — Ugyanekkor élénk eszmecsere fejlődött ki a *dülö- s állóírásról*. A tanítóság, élén a megyei főorvossal, az *állóírás* mellett tört pálczát. Iskoláikban kísérleteket fognak tenni az állóírással.

— **A magyar protestans néptanító** cz. lap, a hazai ev. reform. tanítók heti lapja, mely jó ideje dr. *Kerékgyártó Elek* szakavatott szerkesztésében jelent meg, — úgy látszik, a ref. tanítóság kebelében fölmerült ellentétek és visszavonások következtében, de anyagi akadályok miatt is, fennállása 6-ik évében megszűnt. A lap ügyét azonban felkarolta *Szöts Farkas*, a «Prot. egyházi és iskolai lap» szerkesztője oly módon, hogy lapja tanügyi rovatában «A magy. prot. Néptanító» cím alatt közölni fogja mindazon tanügyi, tanügypolitikai czikkeket, a tanítók sorát közvetve vagy közvetlen érintő dolgozatokat, a melyek eddig a Magy. Prot. Néptanító programjának keretébe tartoztak.

— **A könyvelő tanár** cím alatt igen helyes cikk olvasható a *Polgári Iskola* f. év 4-ik számában *Freund* tollából. Rámutat arra a ferdeségre, mely az úgynevezett calculus-jegyzés («könyvelés») következtében áll elő a tanításban. Helyesen mondja, hogy «a könyvelő tanárnál individualis psychológiáról szó sem lehet». A kérdés azonban nem világítja meg minden oldalról. Kivánatos volna tehát pädagogiai elvszerűség szempontjából kimerítően tárgyalni ezt a kérdést, mely tanításunkban a legfontosabbak egyike.

— **A Goethe- és Schiller-féle balladák**nak összefoglaló tárgyalása a felsőbb osztályokban. Ily czímen figyelemre méltó kis fejtegetést ír dr. *Prosch* Ferencz a *Zeitschrift für das Realschulwesen* f. év 3-ik füzetében. A balladákat több szempontból csoportosítja és így ethikai, történeti vagy más féle kapcsolatba fűzi őket. A csoportosítás pl. ily szempontokból történik: 1. *Anyag*. 2. *Alak*. 3. *Eszmei tartalom* (a) Az ember küzd a nyers természeti erőkkal s legyőzi őket vagy elbukik a küzdelemben. b) A költő régi korok világnézetébe merül. c) Erkölcsei eszméket dolgoz fel). — E szempontok írásbeli feladatok kidolgozásában is értékesíthetők.

— **Értekezlet a magyar népdal ápolása és fejlesztése ügyében.** Az orsz. bizottság népnevelői osztálya elhatározta, hogy a magyar népdal ápolása és fejlesztése céljából értekezletet fog tartani. Ez érte-

kezletre a nevesebb zeneszerzőket és zenebarátokat a köv. meghívó utján hívja össze:

A magyarországi tanítók országos bizottsága népnevelői osztályának nevében van szerencsénk Önt, mint a kinek ezen ügy iránt való érdeklődését ismerjük, tisztelettel felhívni, sziveskedjék f. hó 30-án szombaton d. u. 5 órakor a Lipót-utczai újjvárosház II-ik emeleti társalgó-termében tartandó értekezleten megjelenni s tanácskozásunkban résztvenni. Az értekezlet tárgya: a magyar népdal ápolása és fejlesztése különösen a vegyesajkú lakosságú községekben [és kapcsolatban a népiskolákkal]. Törekvésünk célja megbeszélni azokat az eszközöket, melyek lehetővé teszik, hogy szép nemzeti dalainknak rendszeres művelése, melyet daltársulataink eddig túlnyomólag csak a középosztályra és csak a felnőtt férfiakra terjesztettek ki, a nép alsó rétegeire is kiterjedjen, s hogy a hazánk minden zugában otthonossá lett magyar dal az izlés emelése és kedély nemesítése mellett új, erős, összetartó kapcsot létesítsen Magyarország minden lakosa között s különösen a serdülő ifjúságnál, tekintet nélkül azok családi és társalgási nyelvére. Nem szükséges fejtegetnünk, hogy törekvésünk közérdekű s hogy a hosszú ideig tartó munka kezdetén is komoly megfontolást igényel; kérjük azért szives megjelenését s egyuttal nevünkben eszközöndő meghívását bármely ügybarátnak, még kiknek esetleg külön meghívót nem is küldtünk volna. Budapest, 1892. április 5-én. A magyarországi tanítók országos bizottsága nevében: *Koncsek Lajos*, titkár. *György Aladár*, elnök.

BEKÜLDÖTT MŰVEK.*

**A gyermek első tanítója.* Gyakorlati vezérkönyv, az elemi népiskola I. osztályában kötelezett összes tantárgyak tanítására. A miniszteri tantervhez alkalmazva, írta: *Juhay Antal*, fővárosi tanító. A szerző kiadása. Budapest, 1892. Nagy S.-r. 377 lap. Ára 2 frt 50 kr.

**Az első osztály teljes Vezérkönyve* Herbart-Ziller rendszere nyomán. Írta: *Dreiszigler Ferencz*. Zenta, 1892. S.-r. 289 lap. Ára 2 frt.

**A nagy-kanizsai izraelita hitközség tanintézetének története* azoknak alapításától napjainkig. Írta: dr. *Villányi Henrik*. Nagy-Kanizsa, 1891. Négy 30 kros füzetben jelenik meg. Megjelent az 1—3. füzet.

**Az emlékezés pszichológiája.* Írta: dr. *Fechány Adolf*. Külön lenyomat a «Néptanoda» XXV. évfolyamából. Pécs, 1892. S.-r. 45 lap. Ára ?

**A békésmegyei tanító-egyesület évkönyve* az 1890—91-ki tanévben. Összeállította *Vaday József*, egyesületi főjegyző. B.-Csaba, 1892. S.-r. 46 lap.

* A csillaggal megjelölt művekről bővebb ismertetést fogunk közölni.